

Svar

Michael Møllers kommentar til min artikel består dels af nogle teoretiske indvendinger, dels af en række kommentarer til talmaterialet og min behandling af dette. Når det tages i betragtning, at en væsentlig del af Michael Møllers kommentarer (den teoretiske), så vidt jeg kan se, er affødt af en vis forskel i vurderingen af artiklens sigte, og når der samtidig tages hensyn til enkelte fejl og misforståelser i kommentarerne, mener jeg, at Michael Møllers indlæg er et udmærket supplement til min artikel.

Den tilsyneladende divergens med hensyn til det teoretiske udgangspunkt skyldes hovedsagelig en forskellig opfattelse af artiklens målsætning. Pladshensyn gjorde, at artiklen fremtræder særdeles komprimeret. Og det er netop diskussionen af de teoretiske forudsætninger, indvendinger og betænkeligheder, der i et vist omfang enten er udeladt og/eller underforstået (omend der gennemgående i tekst og noter er redegjort for de grundlæggende forudsætninger). Dette er ikke tilfældigt. Det primære sigte med min artikel er nemlig gennem en empirisk betonet analyse at udnytte en statistik, der rent faktisk *for første gang* gør det muligt at beskrive den socioøkonomiske formuefordeling. Grundmaterialet indeholder mange begrænsninger – og jeg mener i meget vid udstrækning at have gjort opmærksom herpå.

Disse begrænsninger gør, at det ikke er muligt at teste en forfinet teori om formuefordelingen, hvor der f.eks. tages hensyn til en bred specifikation af henholdsvis realaktiver og pengeaktiver, løbetid, ansakffelsestidspunkt og meget mere.

Når Michael Møller således mener, at mit teoretiske udgangspunkt er »uhensigtsmæssig«, bygger det derfor på en meget prætentios opfattelse af artiklens sigte. Jeg er nemlig i store træk enig i de teoretiske momenter, Michael Møller fremholder (dog er kommentaren med hensyn til den uventede inflationsændring formuleret på en sådan måde, at der kan opstå misforståelser. På side 285/286 har jeg rent faktisk påpeget problemstillingen). Men mit sigte har altså ikke været at give en gennemgang af det samlede teoretiske udgangspunkt – det er for øvrigt gjort mange gange før – men at belyse forholdene empirisk så godt som det nu er muligt, vel vidende at det kun kan være et første skridt ad denne vej.

Hvis vi herefter vender os til selve artiklen, er det min opfattelse, at det er meget dristigt at påstå, at talmaterialet skulle være så spinkelt, at der ikke kan drages konklusioner af det.

Først Michael Møllers kommentar til tabel 1 og tabel 4. Disse tabeller er udelukkende af illustrativ karakter, og kan altså ikke, hvor mangelfulde de end måtte være,

Mia kr.	Nominel formuevækst			Reel formuevækst		
	Kap. g.	Opsp.	I alt	Kap. g.	Opsp.	I alt
1965-69	53	24	77	2	24	26
1969-73	144	24	168	65	24	89
<i>Pct.</i>						
1965-69	69	31	100	7	93	100
1969-73	87	13	100	73	27	100

Svar

Michael Møllers kommentar til min artikel består dels af nogle teoretiske indvendinger, dels af en række kommentarer til talmaterialet og min behandling af dette. Når det tages i betragtning, at en væsentlig del af Michael Møllers kommentarer (den teoretiske), så vidt jeg kan se, er affødt af en vis forskel i vurderingen af artiklens sigte, og når der samtidig tages hensyn til enkelte fejl og misforståelser i kommentarerne, mener jeg, at Michael Møllers indlæg er et udmærket supplement til min artikel.

Den tilsyneladende divergens med hensyn til det teoretiske udgangspunkt skyldes hovedsagelig en forskellig opfattelse af artiklens målsætning. Pladshensyn gjorde, at artiklen fremtræder særdeles komprimeret. Og det er netop diskussionen af de teoretiske forudsætninger, indvendinger og betænkeligheder, der i et vist omfang enten er udeladt og/eller underforstået (omend der gennemgående i tekst og noter er redegjort for de grundlæggende forudsætninger). Dette er ikke tilfældigt. Det primære sigte med min artikel er nemlig gennem en empirisk betonet analyse at udnytte en statistik, der rent faktisk *for første gang* gør det muligt at beskrive den socioøkonomiske formuefordeling. Grundmaterialet indeholder mange begrænsninger – og jeg mener i meget vid udstrækning at have gjort opmærksom herpå.

Disse begrænsninger gør, at det ikke er muligt at teste en forfinet teori om formuefordelingen, hvor der f.eks. tages hensyn til en bred specifikation af henholdsvis realaktiver og pengeaktiver, løbetid, ansakffelsestidspunkt og meget mere.

Når Michael Møller således mener, at mit teoretiske udgangspunkt er »uhensigtsmæssig«, bygger det derfor på en meget prætentios opfattelse af artiklens sigte. Jeg er nemlig i store træk enig i de teoretiske momenter, Michael Møller fremholder (dog er kommentaren med hensyn til den uventede inflationsændring formuleret på en sådan måde, at der kan opstå misforståelser. På side 285/286 har jeg rent faktisk påpeget problemstillingen). Men mit sigte har altså ikke været at give en gennemgang af det samlede teoretiske udgangspunkt – det er for øvrigt gjort mange gange før – men at belyse forholdene empirisk så godt som det nu er muligt, vel vidende at det kun kan være et første skridt ad denne vej.

Hvis vi herefter vender os til selve artiklen, er det min opfattelse, at det er meget dristigt at påstå, at talmaterialet skulle være så spinkelt, at der ikke kan drages konklusioner af det.

Først Michael Møllers kommentar til tabel 1 og tabel 4. Disse tabeller er udelukkende af illustrativ karakter, og kan altså ikke, hvor mangelfulde de end måtte være,

Mia kr.	Nominel formuevækst			Reel formuevækst		
	Kap. g.	Opsp.	I alt	Kap. g.	Opsp.	I alt
1965-69	53	24	77	2	24	26
1969-73	144	24	168	65	24	89
<i>Pct.</i>						
1965-69	69	31	100	7	93	100
1969-73	87	13	100	73	27	100

blive afgørende for de endelige konklusioner. Tabel 1 har fået en skæbne, som fuldt ud berettiger Michael Møllers kommentarer. De rigtige tal bringes her sammen med de underliggende absolutte talstørrelser.

Med hensyn til tabel 4 må jeg beklage, at min kildehenvisning er ufuldstændig. Tallene frem til 1965 stammer rent faktisk fra Ligningsdirektoratets publikation »Ejendomsalg«, som Michael Møller foretrækker. Kilden er her Betænkning nr. 421, Inflationens Årsager, Bilag 7 side 94, 95. Fra 1966 og frem er tallene som anført fra Danmarks Statistik. Det giver visse afvigelser for landbrugsejendomme og parcelhuse set i forhold til Ligningsdirektoratets tal. Afvigelseerne er ikke så store, at de fratager tabellen dens illustrative værdi. Jeg er enig i, at eventuelle yderligere beregninger i forbindelse med kapitalgevinster, hvor disse prisindeks direkte anvendes, mest hensigtsmæssigt kan baseres på Ligningsdirektoratets statistik.

Med hensyn til de mere alvorlige kommentarer – nemlig dem, der vedrører de grundlæggende tabeller nummer 3 og 5–8, har Michael Møller specielt hæftet sig ved tabel 3. Her kan jeg berolige med, at den socioøkonomiske fordeling er korrekt. Nok er det rigtigt, at »far og søn« som anført kan »snyde« skattevæsenet ved at omdanne virksomheden til et aktieselskab. Men i Danmarks Statistiks socioøkonomiske fordeling, som principielt er den samme uafhængig af, hvilket emne der belyses, placeres denne type direktører ind som selvstændige, også selv om de af skattetekniske grunde har omdannet virksomheden til et aktieselskab. Danmarks Statistik oplyser, at man for såvel 1972 som 1973-undersøgelsen har korregeret for dette forhold. Det bør dog nok understreges, at spørgsmålet om disse direk-

tørers indplacering er ret betydningsløs på grund af deres ringe antal. Det står altså fast, at når de højere lønnede funktionærer i min tabel 3 har en relativ stor aktieportefølje, afdækker det de faktiske forhold.

Jeg er helt enig i, at det havde været en relevant ting at få netop de kapitalgevinster og kapitaltab, der knytter sig til aktiebesiddelse og for den sags skyld også til realaktiverne i enkeltmandsfirmaerne nærmere belyst. Dette er imidlertid i høj grad et kapitel for sig, idet man jo netop her er inde i en integreret problemstilling hvor bl. a. realaktivets afkast, afskrivningssystemet og meget andet må inddrages (se bl. a. note 8 i min artikel). Specielt for det emne, jeg har behandlet, den socioøkonomiske formuefordeling, mener jeg imidlertid ikke, at det er muligt under de herskende statistiske forhold at nå meget dybere uden at gøre en række teoriske forudsætninger, der alvorligt vil skade det foreliggende materiales værdi.

Det fremgår af såvel artiklen som af kommentaren, at en analyse som den foretagne omgærdes af stor usikkerhed. Der må gøres en lang række forenklende forudsætninger og arbejdes grundigt med en justering af tallene, hvor det er muligt (se bl. a. mine korrektioner af de poster, der ikke indgår i skattestatistikken). Det siger derfor sig selv, at de absolutte talstørrelser kan være endog meget usikre. De afgørende punkter i min artikel bygger da også på relative sammenligninger grupperne imellem. Det er min klare opfattelse på trods af alle usikkerhederne, at de forskelle, der fremkommer, er så betydelige og systematiske, at der gennem analysen i vid udstrækning for første gang kan dokumenteres en række interessante forskelle mellem de socioøkonomiske gruppers formue og gældsfordeling. Vel at mærke for-

skelle, der gør det forsvarligt at fremlægge data og drage konklusioner heraf. Personligt finder jeg det ikke rimeligt at lade disse nye statistiske oplysninger ligge ubenyttede hen til en fjern fremtid, hvor det ville være muligt bedre at tilgodese de teoretiske krav.

*Lars Eskesen
Sparekassen SDS*

Gensvar

Eskesen kommenterer hele den teoretiske del af mit indlæg med, »at det ikke har været sigtet at give en gennemgang af det teoretiske udgangspunkt«.

Dette står mig fuldstændig klart. Det, som jeg er uenig i er, at teorien ikke anvendes. Der er ikke foretaget eller henvist til nogen realistisk analyse af kapitalgevinsternes størrelse, hvor der er taget hensyn til aktivernes løbende afkast m. v. Mit point er, at før en sådan analyse er foretaget, og det er påvist, at de reelle kapitalgevinster er så store som Lars Eskesen mener (og jeg altså betvivler) er det ikke særlig interessant at fordele disse gevinster. – Efter min mening bør man ikke sælge skindet, før man i det mindste ved, om det er bjørn eller blot en velvoksen kamin, man er på sporet af. Før dette er gjort, kan man heller ikke vurdere, hvor berettiget Lars Eskesens aggregering af al realkapital er. Iøvrigt henvises til mit første indlæg.

*Michael Møller
Stud. polit.*

Pengelønsændringens determinanter for Danmark i efterkrigstiden:

Et svar

1. Til Peder J. Pedersens (1975) kommentar til mine undersøgelser om pengelønsændringens determinanter vil jeg gerne knytte et par bemærkninger.

2. I artiklerne anfører P. J. Pedersen (se 1973, s. 338 og 1975, pkt. 4), at en Phillips-kurve forklaring på lønudviklingen bryder sammen et sted sidst i 60'erne, nærmere bestemt omkring 1967/68. Der skal derfor foretages en uddybning og nærmere undersøgelse af udviklingen efter 1966.

Af resultaterne i tabel 1 fremgår det, at bortset fra 1970-71, hvor der fandt såvel en arbejdstidsforkortelse mod lønkompensation, gældende fra 1. september 1970, som en helt ekstraordinær stor overenskomstsmæssig lønstigning sted fra 1. marts 1971, er forecastevnen relativt nøjagtig i de første fem år. I den forbindelse må det bemærkes, at »forecasting« med én given estimeret relation ikke kan sidestilles med det sædvanlige begreb »unbiased prediction« (Se A. S. Goldberger (1964) side 170.). Afgørende er imidlertid, om afvigelserne er ensbetydende med strukturændringer på arbejdsmarkedet i årene 1967-71.

3. I det følgende undersøges derfor stabiliteten af strukturparametrene for de to perioder 1946-66 og 1967-71, d.v.s. om observationerne kan antages at tilhøre en og samme struktur. En forsøgsvis vurdering af dette på et rent statistisk grundlag kan foretages. Til dette formål anvendes en procedure hos G. C. Chow og F. M. Fisher. (Se G. C. Chow (1960, p. 595 og 598); F. M. Fisher (1970, p. 363-64) og J. Johnston (1963, p. 137)). Denne variant besidder større